

Eacnamaíocht Bhaile

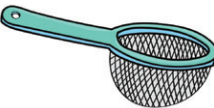
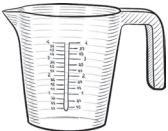

An Eacnamaíocht Bhaile (bain)	Sampla	Míniú ar an riail ghradaí
An tuiséal ainmneach / cuspóireach	Is maith liom an eacnamaíocht bhaile .	Níl séimhiú ná urú roimh ghutaí ar ainmfhocail bhaininscneacha. Cuirimid h ar baile = bhaile , mar go bhfuil eacnamaíocht baininscneach.
An tuiséal tabharthach 	Tá taithí agam ar an eacnamaíocht bhaile .	Réamhfhocal + an + urú ar chonsan (leis an, faoin, ón, ag an, roimh an + urú ar chonsan) Réamhfhocal + an + gan aon rud roimh ghuta.
	Tá taithí agam ar an eacnamaíocht bhaile .	Réamhfhocal + an + séimhiú ar chonsan (leis an, faoin, ón, ag an, roimh an + séimhiú ar chonsan) Réamhfhocal + an + gan aon rud roimh ghuta.
An tuiséal ginideach	Leabhar eacnamaíocht bhaile Leabhair eacnamaíocht bhaile	Má tá ainmfhocal uatha nó iolra roimh eacnamaíocht bhaile , fanann eacnamaíocht bhaile mar atá sé.

EOCHAIRFHOCAIL DON EACNAMAÍOCHT BHAILE

A	
Aclaíocht Nóta Cruinnis Ag déanamh aclaíochta (An tuiséal ginideach uatha)	Spórt nó gníomhaíocht a dhéanamh m.sh. rith, snámh.
Ainéime	Galar a fhaigheann duine, mura bhfuil a dhóthain iarainn aige/aici. Is iad na siomptóim ná tuirse, cuma meathbháin, tinneas cinn.
Aiste bia (Réim bia) 	An bia a itheann duine gach lá.
Athchúrsáil Nóta Cruinnis Bosca athchúrsála (An tuiséal ginideach uatha)	Fáil réidh le bruscar go cúramach, ionas gur féidir rud eile a dhéanamh as.

LEABHRÁN TÉARMAÍ

B	
<p>Béile milis</p> 	<p>Béile le go leor siúcra ann. Is minic a bhíonn milseoga an-mhilis, m.sh. cáca seacláide.</p>
<p>Béile neamh-mhilis</p> 	<p>Béile gan mórán siúcra. Is minic a bhíonn cúrsa tosaigh agus príomhchúrsa neamh-mhilis, m.sh. anraith glasraí nó curaí sicín.</p>
C	
<p>Ceardaíocht</p> 	<p>Scileanna teicstílí, m.sh. fuáil, cniotáil, bróidnéireacht.</p>
<p>Clár mionghearrtha</p>	<p>Bord beag ar a ngearrann tú bia.</p>
<p>Comhábhair</p>	<p>Na bianna atá ag teastáil chun béile a dhéanamh.</p>
<p>Cothaitheach</p> <p>Nóta Cruinnis Cothaitheach (uatha) Cothaitheach (iolra)</p>	<p>Tá ó chothaitheach ann: próitéin, saill, carbaihiodráití, vitimíní, mianraí agus uisce. Tá feidhmeanna tábhachtacha ag na cothaitheach sa chorp, m.sh. an príomhfheidhm atá ag próitéin ná fás agus deisiú na cealla.</p>
<p>Cothú</p>	<p>Na cothaitheach a fhaigheann daoine ó bhia.</p>
<p>Criathar</p> 	<p>Chun na cnapáin a bhriseadh síos i bplúr roimh bhácáil, cuirimid trí chriathar é.</p>
<p>Crúiscín tomhais</p> 	<p>Soitheach ar a bhfuil hanla agus gob - úsáidimid é chun leachtanna a thomhas.</p>
<p>Cuma</p>	<p>An tslí a bhféachann rud éigin.</p>
D	
<p>An dramhbhia (An fuilleach)</p> 	<p>An bia a bhíonn fágtha tar éis béile, nach féidir úsáid a bhaint as.</p>

LEABHRÁN TÉARMAÍ

D (ar lean)	
Dear (Briathar)	Rud éigin a phleanáil agus a scríobh/a chruthú, m.sh. Dear biachlár dhá chúrsa./Dear plean seomra.
E	
F	
Foinse bia 	An bia ina bhfuil cothaitheach ar fáil, m.sh. is foinse próitéine í an fheoil.
An fholláine 	Sláinte fhisiciúil agus sláinte mheabhrach an duine. Mothaíonn duine níos fearr nuair a thugann sé aire dá fholláine, m.sh. codladh 8 n-uair an chloig, aclaíocht a dhéanamh.
Fuáil Nóta Cruinnis An t-inneall fuála Scileanna fuála (An tuiseal ginideach uatha)	Is féidir fuáil láimhe a dhéanamh nó is féidir an t-inneall fuála a úsáid chun táirgí teicstílí a chruthú.
Fuinneamh	Láidreacht nó cumhacht a ligeann dúinn rudaí a dhéanamh, m.sh. siúl, staidéar.
G	
Galar 	Tinneas. Bíonn duine tinn le galar. Déanann galar dochar don chorp, m.sh. COVID.
I	
Inbhuanaitheacht	An cumas rudaí a dhéanamh, nó a úsáid, a mhairfidh níos faide agus nach ndéanann a lán damáiste don timpeallacht, m.sh. buidéal in-athúsáide a úsáid in ionad buidéal plaisteach nua gach lá.
J/K/L/M	
M	
Measúnú 	Próiseas ina smaoiníonn tú ar na rudaí maithe agus na rudaí atá le feabhsú, m.sh. Ar thaitin an béile leat? An ndéanfá aon rud difriúil dá mbeifeá ag déanamh an bhéile seo arís?
Mias/Miasa 	Béile/Béilí

LEABHRÁN TÉARMAÍ

M (ar lean)	
Murtall (Otracht) Nóta Cruinnis Fadhb an mhurtaill (An tuiseal ginideach uatha)	Nuair atá méid mór saille sa bhreis ag duine. Baineann riosca de ghalair eile le murtall, m.sh. diaibéiteas cineál 2, fadhbanna croí, ailse.
N	
Nimhiú bia 	Nuair a itheann duine bia ina bhfuil baictéir dhainséaracha, m.sh. salmonella. Na siomptóim a bhaineann leis ná pian sa bholg, buinneach, caitheamh aníos.
Nósanna maireachtála	An tslí ina maireann daoine. Na rudáí a dhéanann siad go rialta, m.sh. bricfeasta a ithe.
O	
Oideas Nóta Cruinnis An t-oideas (Ainmfhocal firinsneach ag tosú le guta) Na hoidis (lolra)	Liosta comhábhar agus treoracha chun mias/béile a dhéanamh.
P/Q/R	
S	
Sciar Nóta Cruinnis Sciartha (lolra)	Méid an bhia atá molta le hithe i mbéile, m.sh. is sciar amháin cáise é 25g (2 ordóg).
Sláinteachas	Rudáí atá le déanamh sa chistin le cinntiú go bhfuil an bia sábháilte le hithe agus nach mbeidh aon duine tinn, m.sh. lámha a ní le huisce te agus gallúnach.
T	
An timpeallacht	An domhan timpeall orainn, m.sh. an t-aer, an nádúr, an fharraige.
An tomhaltóir 	Duine a cheannaíonn táirgí agus a úsáideann seirbhísí.
Traséilliú	Tarlaíonn traséilliú nuair a théann baictéir ó bhia amh go bia atá réidh le hithe. Tá seans go mbeadh duine tinn má itheann siad bia traséillithe.
Truailliú 	Rudáí nó salachar a dhéanann damáiste don timpeallacht, m.sh. bruscar caite timpeall na háite.

LEABHRÁN TÉARMAÍ

U/V/W/X/Y/Z

Uigeacht an bhia

An tslí ina mothaíonn an bia, m.sh. bíonn brioscaí briosc, is féidir le hanraith a bheith uisciúil nó feoil a bheith righin.

Téarma

Míniú